

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. VI. Nulla passio animi est in Deo sub propria ratione passionis, sed
puræ operationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

Alia acceptio ira ex eodem.

Scorus.

37. Irasci est appetere vindictam.

Quid sit objectum irascibilis, ex Scoto.

38. Secundum ipsum Arist. est in Deo proprie ira.

Probatio ex Smising.

convenire potest. Dico: iuxta eam vocis acceptio- nem; quia idem Doctor 1. 2. qu. 47. a. 1. ad 1. sic ait: Ira non dicitur in Deo secundum passionem animi; sed secundum iudicium iustitia, prout vult vindictam facere de peccato. Quæ est ultima pars nostræ Conclusionis, quam indicat Scotus 3. dist. 26. qu. 1. §. Contra illam, num. 7. ibi: Prætereà: actus adæquatus irascibilis, est irasci, sicut actus adæquatus intellectus, est intelligere: sed irasci non potest respicere pro objecto bonum arduum, aliquo prædictorum modorum: quia irasci est appetere vindictam sive punitorem, ut dicitur 2. Rhetor.

Continuè loquitur dist. 34. qu. 1. §. Notandum, num. 10. ibi: Actus irascibilis est irasci, quod secundum Philosophum 2. Rhetoricorum est appetere vindictam secundum rationem apparentem, propter apparentem parvipensionem. Igitur objectum irascibilis est vindicare: vel verius, si hoc est actus ejus, vindicabile seu punibile, quod posset dici irascitivum, vel usitatori modo loquendi, offendens: quod offendens non dicitur statim disconvemens concupiscibilis; sed quia impedit illud, quod est primò conveniens appetitui; puta gustativo canis cibum, ideò concupiscitur primò: prohibens autem cibum, & removens, offendit animal concupiscens. Objectum igitur irascibilis est tale offendens, circa quod irascibilis habet quoddam nolle; non quidem proprie refugientis, sicut concupiscibilis nolens refugit; sed magis repellentis, sive repellentis; quia irascibilis nolens repellit non enim concupiscit tantum amovere illud impediens, sed etiam ultra punire. . . . Quia tamen ejus actus est velle ulisci, vel nolle, & objectum nolitum, non punitum, est adhuc præsens, ideò semper, irasci est cum tristitia, non tantum concupiscibilis; sed etiam cum tristitia irascibilis: & hoc non nisi tunc, quando irascibilis habet actum imperfectum; quando scilicet desiderat vindicare, & non vindicat: quando autem actu vindicat, tunc actus ejus est perfectus assimilatus frustrationi ex parte concupiscibilis; & tunc irasci irascibilis, est sine tristitia, imò est cum magna delectatione propria, secundum Aristotelem 2. Rhetor. Ira viri quasi mel. Huculque Doctor Subtilis.

Constat ergo, secundum Scotum, & Aristotelem, in Deo esse iram, non solum metaphoricè; sed proprie, exclusà perturbatione & tristitia, accipiendò iram formaliter pro appetitu vindictæ, seu appetitu inferendì malum alteri, ratione delicti ab altero commissi. Et ratio est, quia (ut notat Smising sup. num. 58.) hic est quidam specialis animi affectus, & non significatur nomine aliquo aliarum animi affectionum; ergo convenienter iræ vocabulo significatur, & quòd ira hominis sit conjuncta cum perturbatione, vel quòd sit affectus revindicandi pro malo irascenti illato, & sic dolorem in irascente supponat, est materiale ad ipsum iræ affectum formaliter seu in se spectatum, & sic ab istorum annexorum significatione abstrahere potest vocabulum, iræ, licet ex illis, tanquam notioribus, vocabuli impositio sit orta. Quemadmodum sæpè contingit, ut aliud nomine significetur, aliud verò sit, undè nomen impositum est, v.g. lapis à lædendo sic dictus est; nec

tamen læsionem; sed substantiam lapidis significat; & idem est de nomine Dei, quod ab operationibus Dei impositum est, & tamen substantiam Dei significat.

Adde (inquit Theod.) quòd, quamvis Deus non possit lædi in bonis interioris, benè tamen in bono externo honoris & gloriæ, & ratione hujusmodi potest ipsi convenire redditio mali pro malo illato seu revindicatio. Sic ille. Igitur quòd Aristoteles, & Patres definiunt iram cum ordine ad tristitiam, & dolorem, definiunt iram, quæ communiter est in homine; non verò rationem formalem iræ, prout abstrahit ab humana, & divina. Ex quo facile respondetur ad hanc objectionem: Judex non dicitur irasci contra delinquentes, cum eis debitam infligit pœnam, nisi quando hoc præstat motu tristitiæ & dolore orto ex injuria in se, vel in suos, à delinquentibus illata. Respondetur, inquam, à Felice sup. num. 19. quòd hæc est vulgaris appellatio iræ, quando est cum furore & iracundia; si autem ira pro sola ratione formaliter sumatur, optimè possumus dicere, Judices irasci, quoties ex appetitu vindictæ malefactoribus pœnam debitam infligunt. Sic ille. Cum ergo Deus habeat affectum vindicandi delicta, proprie dici potest habere iram, proprieque intelligi possunt Scripturæ, quæ iram Deo tribuunt; secus si cum perturbatione, ut in Psal. 77. v. 65. Et excitatus est tanquam dormiens Dominus, tanquam potens crapulatus à vino, quæ verba sine tropo & figura intelligi non possunt.

Hinc quando D. Thom. 1. parte negat, iram esse proprie in Deo, intelligi potest & verò debet, ut sup. diximus de significatione nominis iræ, juxta primam nominis impositionem, & vocis etymologiam: quemadmodum quòd ibidem ait, desiderium non esse proprie in Deo, intelligendum est de desiderio boni absentis, quo quis indiget, quæ videtur significatio hujus vocis ex prima impositione; spectando autem formalem rationem desiderii, illud in Deo proprie esse potest, ut sup. dictum est. Quærit aliquis; an aliqua passio ex iam dictis, sit in Deo, sub ratione passionis? Resolutio erit

CONCLUSIO VI.

Nulla passio animi est in Deo sub propria ratione passionis, sed puræ operationis.

Ita docet Smising sup. num. 59. & probat, dicens: Passio animi vel non est aliud, quam operatio animi connotans passionem corporalem, quam adjunctam habet, vel est quidam animi impulsus distinctus ab oratione, & consequens operationem, sive ulterius etiam adjunctam habeat corporis alterationem, sive non. Quòd si priori modo de passionibus animi sentiamus,

tiatus, eatenus nequeunt passiones animi esse in Deo sub ratione passionum, quia connotatum hujus nominis, scilicet passio corporis, non est in Deo. Si verò posteriori modo de passionibus animi sentiamus, non solum ratione connotati removenda est passio à Deo; sed etiam essentialis ratio passionis repugnat divinæ perfectioni: nam, juxta hanc sententiam, passio animi est quidam effectus consequens operationem animi, v. g. tristitia apprehensionem mali præsentis: non potest autem in Deo consequi aliquis effectus ex animi divini operatione, ut patet: ergo passio, juxta posteriorem sententiam, essentialiter repugnat divinæ perfectioni. Et ita omnes DD. cum agunt de divina misericordia, omnem à divina voluntate passionem excludunt. Quare delectatio v. g. non est in Deo passio, sed pura operatio; estque nihil aliud, quam amor boni præsentis. Usque adhuc præfatus Auctor;

Quem sequitur Felix sup. n. 20. ibi: Dico, affectus voluntatis, quos in Deo admittimus, non esse in eo sub ratione passionis; sed solum sub ratione puræ operationis. In sententia S. Tho. (quæ est prior modus) patet, nam in Deo non est commotio corporalis. In sententia Scoti (quæ est posterior modus) etiam patet, nam delectatio v. g. est quædam passio seu impulsus, causatus in voluntate à volitione objecti apprehensi ut præsentis, & ab ipso objecto; sed Deo repugnat aliquid causatum; ergo repugnat talis passio; solum enim operationem faciemur in Deo. Hæc ille. Sed enim, dicit aliquis; talis delectatio non sequetur ex volitione, ut effectus; sed tanquam perfectio improducta formaliter distincta à volitione, in eaque radicata: sicut sequitur sine causalitate actus intelligendi & volendi ex intellectu & voluntate. Respondetur ex Smif. sup. nu. 60. quod hi actus sint perfectiones vitales, quæ possunt intelligi absque dependentia; quemadmodum ipse gradus vitæ abstrahit ab ente dependente, estque adeo formaliter in Deo: at perfectio non vitalis absque dependentia intelligi non potest, ut patet; quia aliàs possemus concipere aliquod primum ens independens carens vitâ, quod est absurdum. Quare cum passio animi, juxta illam secundam sententiam, non sit aliqua perfectio vitalis magis, quam habitus, vel species intelligibilis in potentia vitali, non potest

intelligi in Deo, nisi intelligatur dependens, & causata; quod (ut dixi) repugnat divinæ perfectioni, quæ licet ex natura rei formaliter distingui possit ab aliqua alia perfectione divina, non tamen possit cum illa realiter identificari in eodem ente infinito, nisi ipsa formaliter esset infinita, independens & incausata. Sic ille. Felix autem sup. inquit: Actus vitales necessarii sunt in Deo, & ita ex intellectu & voluntate resultare debent: at verò talis passio est superflua, & ita sufficiens actus intellectus, & voluntatis, & complacentiæ, quæ ex illis sequuntur. Ita præfatus Auctor.

Et quoniam cum ipso disp. præced. Sect. 1. Conclus. 6. admittimus probabiliter habitus, & speciem impressam, qui etiam non sunt perfectiones vitales; possit aliquis querere, quæ sit disparitas, seu quæ ratio, eorum potius in Deo admittamus habitus, & speciem impressam, quam dictas passiones. Respondeo cum Felice sup. discrimen esse; quod habitus, & species habeant munera, quæ exerceant, secus istæ passiones, cum sufficiant complacentiæ. Præterea (ut notat Smif. sup.) passio v. g. iræ, si esset aliqua perfectio in Deo, esset perfectio plane libera quoad suum esse absolutum: libera quidem; quia Deus liberè v. g. irascitur, & odit: quoad suum esse absolutum verò; quia passio, ut distinguitur ab operatione, non terminatur ad objectum; hoc enim est operationis; sed est quædam dispositio, malè, vel benè afficiens subjectum consequens operationem: at in Deo non potest esse perfectio libera, quoad esse suum absolutum; sed solum quoad terminationem, prout actus divinæ voluntatis est liber. Sic ille.

Hæc autem non habent locum in habitibus, & specie impressa; non enim consequuntur operationem, sed eam præcedunt, tanquam quædam principia particularia determinantia, vel moventia ad singularia vera cognoscenda, & bona amanda, ut patet ex dictis loco sup. citato, ad quem remitto Lectorem. Ubi etiam inveniet, nullum esse inconveniens admittere in Deo virtutes intellectuales, quamvis incertum sit, an formaliter ex natura rei ab intellectu distinguantur. Si autem à me queritur, an etiam nullum sit inconveniens, admittere in Deo virtutes morales: Resp. est affirmativa, pro cujus clariori intellectu pono sequentem Sectionem.

Solutio Felice.

43. Cui potius in Deo sint habitus, quam passiones.

Felix.

Smifing.

44. Habitibus præcedunt operationes.

SECTIO SEXTA

DE VIRTUTIBVS DIVINÆ VOLVNTATIS.

1. Virtus moralis definitur à Philosopho lib. 2. Ethic. c. 6. *Habitus electivus, in mediocritate consistens, ea qua est ad nos definita ratione, & ut deservierit ipse prudens.* Cumque electio ad solam voluntatem pertineat, constat utique, solam virtutem voluntatis, ut est elicitiva actus formaliter liberi, propriè mora-

lem virtutem esse. Vulgariter autem dividitur in Justitiam, Fortitudinem, & Temperantiam, de quibus hic disputatur, an admittendæ in voluntate divina; an verò ab ea rejiciendæ, sive ex generali, sive etiam ex aliqua speciali ratione. Dico ego, salvo meliori:

Divisio ejus.

Tomus I.

N n

CON-